

**FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**3.Kf.27.468/2009/5. szám**

**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !**

A Fővárosi Ítéltábla a Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Szoboszlai György ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt **Központi Igazságügyi Hivatal** (1116 Budapest, Hauszmann Alajos utca 1.) alperes ellen kárpótlási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. szeptember 18. napján kelt 9.K.30.264/2009/3. számú ítélete ellen a felperes 4. sorszám alatt bejelentett fellebbezésére meghozta az alábbi

**Í T É L E T E T**

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a kereseti illetékre vonatkozó rendelkezés mellőzésével helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

**I n d o k o l á s**

Az 1945. február 12-én született felperes magzatként édesanyjával 1944. június 12. és 1944. augusztus 10. között internálva volt. Erre alapítottn 2008. szeptember 5-én nyugdíj-kiegészítés iránti kérelmet terjesztett elő, melyet az alperes 657198/1/1992. számú határozatával elutasított. Döntését az 1938-1945 közötti időszakban faji vagy nemzetiségi hovatartozás, illetőleg a nácizmus elleni magatartásuk miatt deportált, munkaszolgálatot teljesített vagy egyéb személyes szabadság korlátozása alatt állt személyek társadalombiztosítási és munkajogi helyzetének rendezéséről szóló 74/1991.(VI.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdésére hivatkozással azzal indokolta, hogy a személyes szabadságkorlátozás a méhmagzati létszakban lévő személy esetében jogilag nem értelmezhető.

A felperes az alperes határozatának elsődlegesen megváltoztatására és a kérelemnek megfelelő döntés meghozatalára, másodlagosan az alperesnek az eljárás lefolytatására és érdemi határozat meghozatalára kötelezése iránt terjesztett elő keresetet. Érvelése szerint az Alkotmány 56. §-a kinyilvánítja, hogy a Magyar Köztársaságban minden ember jogképes. Ezt a rendelkezést bontja ki a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: Ptk.) a jogképességre vonatkozó rendelkezése, mely szerint a jogképesség az embert, ha élve születik, fogamzásának időpontjától kezdve illeti meg. A felperes az internálás idején ember volt, mert élve született, ezért a sérelmet ugyanúgy elszenvedte, mint az anya. A magzatot - miután élő emberré vált - az Alkotmány és a Ptk. alapján ugyanolyan elbánásban kell részesíteni, mint amilyenben az anya részesülne, ha életben volna. A Korm. rendelet 1. §-ában felsorolt kritériumoknak a felperes mint jogképes ember minden tekintetben megfelelt. Kérelméhez csatolta a Claims Conference szervezet tájékoztatását arról, hogy a német kormány korábbi jogosultsági feltételei alapján a Budapest Alap olyan kérelmezőktől is elfogad kérelmet az elszenvedett sérelmek részleges kompenzálására, akik édesanyjuk üldöztetése idején magzatok voltak. Ezt a jogértelmezést tartotta az egyedüli demokratikus jogállamiságnak megfelelő, az európai eszmékkel összhangban álló jogértelmezésnek.

Az elsőfokú bíróság elutasította a felperes keresetét, az állam javára eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Elemezte a Korm. rendelet, a Ptk. és az Alkotmány vonatkozó rendelkezéseit, értelmezte a személyes szabadság fogalmát és ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperest - mivel élve született - a sérelem elszenvedésének idejére nézve polgári jogilag különböző jogok megilletik, de a személyes szabadsághoz való jog, mint alkotmányos alapjog nem. Kiemelte, hogy a méhmagzat személyes szabadságában való korlátozása fogalmilag kizárt, mert születéséig az anyaméhhez kötött, személyes szabadsága nincs, így az nem is korlátozható. A szabadság feltételezi a szabad elhatározáson alapuló döntéshozó embert, akinek akarata van és akaratának megfelelően tud cselekedni. Mindezzel a méhmagzat nem rendelkezik.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes élt fellebbezéssel annak megváltoztatása, a közigazgatási határozat hatályon kívül helyezése és a közigazgatási szerv új eljárásra kötelezése iránt. Kereseti érveit fenntartva sérelmezte, hogy mind a közigazgatási határozat, mind az elsőfokú ítélet a polgári és alkotmányjogi jogképesség megkülönböztetésére épül, amely megalapozatlan, mert nincs olyan hatályos jogszabály, vagy uniós korlátozás, amely erre alapot adna. A magzat jogalanyiságát a polgári jogi szabályozás az élve születés feltételéhez köti, e feltétellel tekinthető a magzati lét idején embernek. Közvetlenül a magzati léthez kötődő alapjogok, amelyek a születés tényétől függetlenül megilletnék a magzatot, mint a magzati létformához köthető alkotmányos alapjogok nem szolgálhatnak hivatkozási alapként. Az anya személyes szabadságának korlátozásával a magzat szabadsága is sérült, ezért az élve született ember számára megnyílik a kárpótlási jog. Az utólagos, az élve születés feltételéhez kötött polgári jogi szabályozástól nem térhet el az alkotmányjogi értelmezés sem.

Vitatta az elsőfokú bíróság szabadságfogalom értelmezését azzal, hogy azt nem lehet a tudatos döntési, illetve helymegválasztási jogra redukálni, mert ez azt jelentené, hogy egy csecsemő azon az alapon nem részesülhetne szabadságjogi, vagy tágabb értelemben alapjogi védelemben, mert nincs mérlegelési képessége, döntési szabadsága, polgári jogilag cselekvőképtelen. Ez azt is jelentené, hogy a cselekvőképtelen ember nem részesülhetne szabadságjogi védelemben, mert nincs meg a jogi vagy fizikai lehetősége, hogy választhat cselekvésében. A jog ez esetben a gondviselő/törvényes képviselő részére biztosítja a döntési lehetőséget, de a cselekvőképtelen személy szabadságát önhatalmúlag sem a törvényes képviselő, sem a gyámhatóság nem korlátozhatja.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, perköltség igénye nem volt. Kifejtette, hogy a nyugdíj-kiegészítési jogosultság megállapításához azt kellett vizsgálni, hogy a kérelmező személyes szabadságában korlátozott volt-e. Önmagában a méhmagzat szabadságkorlátozása biológiailag, fogalmilag és jogilag is kizárt. Az Alkotmányhoz képest az alkalmazandó Korm. rendelet speciális szabály, amely nem áll ellentétben az Alkotmánnyal, mert a méhmagzat szabadságjogait nem szabályozza ellentétesen, egyáltalán nem szabályozza. A Németországban hatályos jogszabályok a magyar jogrendszerben nem érvényesek, ítélezés alapját nem képezhetik.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a tényállást helyesen állapította meg és abból helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes, mint édesanyjának testében lévő gyermek - méhmagzat - nem jogosult a Korm. rendelet alapján nyugdíj-kiegészítésre.

Az igényjogosultság hiányát azonban a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróságtól eltérően, más alapvetésből kiindulva nem látta megalapozottnak. A kárpótlási törvények - a Korm. rendelet is ezen jogszabályok sorába tartozik - megalkotásának az volt a célja, hogy azoknak a személyeknek, akik különböző okokból sérelmet szenvedtek, a jogi és erkölcsi értelemben vett rehabilitáción túlmenően a sérelmekhez kapcsolódó személyi-anyagi kárpótlást is biztosítson. A sérelmet szenvedettek jogosultsága sem a tételes jogból, sem jogelvekből egyébként nem lett volna levezethető, ezért az állam a polgári jogegyenlőséget rendező elvként alkalmazva alakította ki a jogosultak körét. Ez utóbbiakról a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének a)-d) pontjai rendelkeznek. Ezek között a jogalkotó nem tüntette fel a méhmagzatot.

A kárpótlási jogszabályok alkotmányossági kontrollját az Alkotmánybíróság számos esetben végezte el (1/1995.(II.8.); 22/1996.(VI.25.); 46/2000.(XII.14.); 4/2002.(II.15.) AB határozatok) és nem merült fel alkotmányossági kifogás egyetlen alkalommal sem a kárpótlásban részesítendő jogosultak körével kapcsolatban azért, mert a jogszabályok a kárpótlási jogosultságot méhmagzatra nézve nem szabályozták. A kárpótlási törvények és a kárpótlást célzó egyéb jogszabályok tételesen

meghatározták azt a sérelmi tartományt is, amelyet a jogalkotó kárpótolni kívánt, és abban a méhmagzatként elszenvedett bármely sérelmet nem tüntette fel, a jelenleg hatályos szabályokban sincs ilyen tartalmú rendelkezés. Az életüktől, szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló 1992. évi XXII. törvény hatályba lépésétől eltelt mintegy 18 év óta a méhmagzati igénnyel kapcsolatban kárpótlási gyakorlat nem alakult ki. A kárpótlási törvények és egyéb, a kárpótlásról rendelkező jogszabályok, de az Alkotmány sem tartalmaz a magzat jogalanyiségára, élethez vagy szabadsághoz való jogára vonatkozó rendelkezést, nem állapítható meg egyértelműen, hogy a „minden embert”, illetve „mindenkit” vagy „annak a személynek” meghatározott kitétel a már megszületett emberen túl kiterjed a méhmagzatra is. Nem tartalmaz ilyen rendelkezést az Országgyűlés által 1993. március 23-án elfogadott az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezmény és az ahhoz tartozó kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény sem. Ebből az következik - a konkrét jogkérdést illetően -, hogy a tagállamok viszonylagos szabadságot élveznek abban a tekintetben, hogy kiterjesztik-e a magzatra az abszolút védelmet biztosító jogalanyiséget, kívánják-e és miként a magzati lét esetén bekövetkezett, de élve születése esetén a kárpótlás lehetőségét biztosítani. Ez a másodfokú bíróság jogértelmezése szerint azt jelenti, hogy a védelemben részesültek körét nem lehet kiterjesztően értelmezni, csak ha erre maga a jogszabály lehetőséget teremt, illetve tételesen meghatározza hogy a méhmagzat is védelemben, így kárpótlásban vagy egyéb juttatásban részesül. A jogosultak közötti felsorolás hiányában ennek megállapítására nincs lehetőség.

A Ptk. jogképességre vonatkozó rendelkezései a Korm. rendelet, mint speciális jogszabály szempontjából érdektelenek, mert nem adnak választ arra a kérdésre, hogy önmagában a magzat élve születése lehetőséget teremt-e a kárpótlásra olyan szabadságelvonás esetében, amelyet nem emberként, személyként, hanem méhmagzatként szenvedett el.

Annak a körülménynek a vizsgálatába, hogy alkotmányosértő módon maradt volna ki a szabályozásból a méhmagzat a jogosultak közül, nem bocsátkozhatott a másodfokú bíróság, mert arra az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § (1) bekezdésének b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnak van hatásköre.

A Német Szövetségi Köztársaság kárpótlási joga nem lehet irányadó a kárpótlásra jogosultak körének megítélésében, azt a Magyar Köztársaság területén működő bíróságoknak a magyar jogszabályok, esetenként - a feltételek fennállása esetén - az uniós jogszabályok alapján kell megítélnie.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fenti eltérő indokolással a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése értelmében azzal hagyta helyben, hogy mellőzte az eljárási illeték megfizetésére kötelező rendelkezést, mivel az eljárás az

illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. § (1) bekezdésének k) pontja alapján illetékmentes.

Az alperesnek perköltség igénye nem volt, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 78. § (2) bekezdése értelmében mellőzte a döntéshozatalt.

Budapest, 2010. március 17. napján

**Dr. Sára Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Páldy Zsuzsanna s.k. előadó bíró,  
Dr. Szőke Mária s.k. bíró**

A kiadmány hitelül:  
tisztviselő